

Styly osobnosti

Sebejistý, sebeprosazující styl

Sebejisté, v patologickém případě až bezohledné prosazování vlastních cílů, sebejisté, případně zraňující a ponižující chování vůči druhým.

Disociální porucha se vyznačuje nezodpovědným, bezohledným a asociálním chováním, jakož i chybějícími pocity viny při porušování norem. Tito jedinci nejsou s to předvídavě plánovat. Nedovedou se přizpůsobovat právním normám společnosti.

Nedůvěřivý styl

Prožívá velmi výrazně vlastní záměry a snaží se dopátrat záměrů druhých a ohradit se proti nim. Tito lidé se málo svěřují druhým lidem a pochybují o loajalitě druhých, v patologickém vystupňování pochybují často a bezdůvodně o loajalitě přátel a spolupracovníků.

Paranoidní porucha osobnosti – mají paranoidní pocit, že jsou druhými využíváni a znevýhodněni, chovají dlouho zášť vůči druhým, nejsou schopni odpouštět. Jednání druhých lidí interpretují jako záměrně ponižující, znehodnocující a ohrožující.

Rezervovaný styl

Omezená intenzita prožívání a výrazů emocí, střízlivá věcnost, lhostejnost k sociálním vztahům. Tito lidé přednostně vyhledávají situace, kde mohou pracovat sami.

Schizoidní porucha osobnosti – lidé nemají žádné užší, blízké přátele, jsou naprosto lhostejní vůči chvále či kritice.

Sebenejistý styl

Lidé zvýšeně vnímavý kritiku, ve společnosti se chovají zdrženlivě, neboť se nepovažují za důležité. Často zpochybňují a revidují vlastní očekávání, hodnocení.

Úzkostná porucha osobnosti – sebekritický postoj jedince vyústí do obavy, aby před druhými neřekl něco nevhodného nebo hloupého (mlčení). Silné obavy z negativního hodnocení, plachost, stísněnost. Kontakty navazují těžce, musí mít pocit, že jsou akceptováni, projevují často rozpaky (zrudnutí) a vyhýbají se profesním činnostem s větší společenskou náročností.

Pečlivý styl

Vyznačuje se důkladností a přesností při provádění vlastních činností.

Nutková porucha osobnosti – je charakterizovaná perfekcionismem a strnulostí. Tito lidé jsou neúměrně svědomití a nemohou uskutečnit své záměry pro nadměrně přísné vlastní normy. Příliš se zabývají detaily, pravidly, pořádkem, čistotou.

Práci kladou často nad zábavu i nad mezilidské vztahy.

Intuitivní styl

Zvýšená senzitivita pro vytušení jevů a možností. K nimž nelze dospět logickým myšlením. Mnoho zkušeností, předmětů a osob nabývá emocionálního významu, daleko přesahujícího jejich racionálně zdůvodnitelný obsah.

Schizotypní porucha osobnosti – jedinci často věří neobvyklým jevům, jako je např. jasnovidectví, telepatie, šestý smysl, svoje chování podřizují těmto jevům. Svým chováním a často i vnějším zjevem působí excentricky. V sociálních situacích jsou krajně úzkostliví.

Optimistický styl

Podobá se příjemnému typu a navíc se vyznačuje kladným životním postojem. Také na negativních zážitcích nalézá snadno něco dobrého.

Rapsodická porucha osobnosti – vede k chronickému entuziasmu, neschopnost vnímat negativní stránky v sebeprožívání i v prožívání druhých, a k neschopnosti podrobně se zabývat zdroji konfliktů a problémů.

Ctižádnostivý styl

Tendence být zvláštní, jiný. Manifestuje se zvláštní výkonovou orientací, podivným oblečením, elitářským uměleckým prožíváním, alternativními způsoby života nebo obzvláštní vytríbeností ve společenském styku a vystupování.

Narcistická porucha osobnosti – prožívaná velkolepost vlastní osoby ve fantazii a v chování, nedostatek vcítění se do druhých, zvýšená citlivost vůči posuzování druhými. Tito lidé zveličují své schopnosti a očekávají, že oni automaticky dosáhnou uznání bez nějakých zvláštních výkonů. Ve své fantazii se zabývají bezmeznými úspěchy

Kritický styl

Klidný až flegmatický temperament, působí dojmem lhostejnosti vůči událostem vnějšího světa. Pasivní chování se spojuje s kritickým postojem, který zahrnuje skepsi vůči podnětům přicházejících od druhých.

Pasivně agresivní (negativistická) porucha osobnosti – pasivní odpor vůči výkonovým požadavkům v sociální a profesní oblasti, předpoklad těchto lidí, že jsou nepochopeni, že se s nimi zachází nespravedlivě a že jsou vázáni nadměrnými povinnostmi. Odpor vyjadřují taktikou odkladů, otálením, zapomínáním...

Loajální styl

Loajální chování k druhým lidem, ochota vzdát se vlastních přání, jestliže kolidují se zájmy důležitých osob.

Porucha osobnosti vyznačující se závislostí – závislé, podřizující se chování s neschopností dospět k vlastním rozhodnutím nebo je uskutečnit. Závislí jedinci mívají časté obavy, že budou opuštěni, proto přebírají za druhé různé činnosti, i pokud jsou jim nepříjemné, pokud tím mohou získat přízeň druhých.

Impulzivní styl

Intenzivní emocionalita, která se spontánně projevuje.

Schopnost nadchnout se rychle pro „kladné“ vjemy a impulzivně odmítat věci nebo osoby spojené s „negativními“ vlastnostmi.

Nejsou ulpívaví, silné negativní reakce vůči druhým mohou být zapomenuty v krátkém čase.

Hraniční porucha osobnosti – nestabilita sebeobrazu, nestabilita nálad a mezilidských vztahů.

Příjemný styl

Hřejivé projevy chování vůči druhým lidem, spíše impulzivní projevy.

Histrionská porucha osobnosti – přehnaná, společensky orientovaná emotivita a nadměrná touha být středem pozornosti. Lidé vyžadují stále chválu a uznání, chovají se přehnaně atraktivně, svůdně.

Pasivní styl

Pasivní rozpoložení, prohloubené prožívání citů vlastních i cizích, ale utlumené prožívání kladných podnětů, hloubavé rozjímavé nahlížení na svět (ne příliš pragmatické). Častá je skleslost, pocity vlastní méněcennosti a nedostačivosti.

Depresivní porucha osobnosti – nezájem o dění kolem sebe, sebekritičnost, časté pocity viny, neschopnost prožívat kladné emoce.

Altruistický styl

Vyznačuje se ochotou pomoci, empatií, sociální angažovaností.

Porucha osobnosti vyznačující se sebeobětováním – nadměrné sebeobětování, chronické podřazování vlastních potřeb potřebám druhých, neschopnost těšit se z příjemných zkušeností.